

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ ДОНЕЦЬКИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

III Всеукраїнської науково-практичної конференції «ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН»

25 вересня 2020 року

Кривий Ріг 2020

УДК 346:347:349.2
ББК 67.9(4Укр)

Випуск збірника матеріалів конференції присвячено відзначенню 60-ї річниці від дня утворення закладу освіти – Донецького юридичного інституту МВС України.

Господарське право та процес в умовах трансформації суспільних відносин: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 25 вересня 2020 року. Кривий Ріг: ДЮІ МВС України, 2020. 359 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Донецького юридичного інституту МВС України (протокол № 3 від «28» жовтня 2020 року)

Публікується за матеріалами III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Господарське право та процес в умовах трансформації суспільних відносин», що проводилася кафедрою господарсько-правових дисциплін 25 вересня 2020 року у Криворізькому навчально-науковому інституті Донецького юридичного інституту МВС України (м. Кривий Ріг, вул. Степана Тільги, 21).

Видання може бути корисним для наукових та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти та наукових установ, студентів, аспірантів (ад'юнктів), докторантів юридичного напрямку, а також для усіх, хто цікавиться актуальною проблематикою розвитку інститутів господарського права та процесу.

Матеріали опубліковані в авторській редакції.

Редакційна колегія може не поділяти точку зору авторів.

За точність і достовірність наведених даних, відсутність у роботі плагіату, інформації, що ображає честь, гідність чи ділову репутацію, відомостей, що виправдовують фашизм, расизм, шовінізм, ксенофобію тощо несе відповідальність автор та його науковий керівник.

<i>Єлаєв Ю.Л.</i> ШТРАФНІ САНКЦІЇ: ЗАГАЛЬНІ ТЕОРІЯ ТА СИСТЕМА	69
<i>Єремєєв А.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОФШОРНИХ ТРАСТІВ	73
<i>Єремєєва Н.В.</i> ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ВТОРИННОГО РЕСУРСКОРИСТУВАННЯ В ЕНЕРГЕТИЦІ	78
<i>Захарченко А.М.</i> ЩОДО ПОРЯДКУ РОЗГЛЯДУ ЗАЯВ ПРО ВКЛЮЧЕННЯ ОБ'ЄКТІВ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ДО ПЕРЕЛІКУ ОБ'ЄКТІВ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ПРИВАТИЗАЦІЇ	82
<i>Іваненко Д.Д.</i> ДО ПИТАННЯ БЕЗПЕКИ ЗЕМЛЕВОЛОДІННЯ В АСПЕКТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ	86
<i>Ілларіонов О.Ю.</i> МОНІТОРИНГ СТАНУ ОБ'ЄКТІВ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ	89
<i>Іщенко В.В.</i> ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ ТА БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	93
<i>Кадала В.В., Гузенко О.П.</i> ОКРЕСЛЕННЯ ЗМІСТОВНОСТІ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	97
<i>Калаченкова К.О.</i> ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ В СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ	100

31.08.2017.

URL:

http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62441

4. Ілларіонов О.Ю. Економіко-правові проблеми попередження вивезення вугілля з тимчасово окупованих територій. Tendenze attuali della moderna ricerca scientifica: der Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten «ΛΟΓΟΣ» zu den Materialien der internationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz (B. 4), 5. Juni, 2020. Stuttgart, Deutschland: Europäische Wissenschaftsplattform. 148 p. <https://doi.org/10.36074/05.06.2020.v4.28>
5. Ілларіонов О.Ю. Тіньовий енергетичний простір (на прикладі вугільної галузі). Економіко-правові аспекти сталого розвитку : держава, регіон, місто : матеріали Першої міжнародної науково-практичної конференції (7 червня 2019 р., м. Київ). Київ: Наук. ред. В.А. Устименко. НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень, 2019. 208 с.

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ ТА БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Іщенко В.В.,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,

викладач кафедри публічного права

Проведені дослідження переконливо свідчать, що в Україні низький рівень фінансової грамотності населення [3]. Громадяни України розуміють лише, що треба заощаджувати, аби було «на чорний день», але мало хто знає, як це правильно робити, бо «класти гроші під матрац» – от власне і є рівень фінансової грамотності пересічного українця. Практично ніхто (а насамперед, держава) не вкладає в голови українців думку, про те що гроші – це інструмент, яким потрібно вміти користуватися, що гроші – це ресурс, а не папірці, які просто є, що гроші мають працювати на вас, а не «лежати під матрацом». І це є проблемою на державному рівні в Україні, адже саме наша держава фактично не передбачає для своїх громадян можливостей навчитися робити так, аби їх гроші працювали.

В державах з розвиненою економікою дітей ще в школі вчать бути фінансово грамотними. Так, відомий на весь світ інвестор Уоррен Баффет придбав свою першу акцію в 12 років [2]. Якщо в США кожна третя домогосподарка має акції таких компаній, як Apple та Tesla [10], то більшість

громадян України навіть не чули, що таке «фінансовий ринок», а слово «акція» у переважної більшості населення України асоціюється з знижкою чи розпродажем в магазинах.

Слід зауважити, що в законодавстві України досі відсутнє поняття «фінансовий ринок» (хоча використовується поняття «ринки фінансових послуг»). Фінансовий ринок – це «світовий обмінник», котрий власне складається з чотирьох сегментів – валютного, фондового, товарно-сировинного ринку та ринку криптовалют [8]. Законодавство України не описує всі вказані аспекти разом, а лише окремо валютний обіг, фінансові послуги, фондовий ринок та товарну біржу. При цьому, ринок криптовалют в Україні дотепер залишається повністю законодавчо неврегульованим.

Україна прагне стати членом Європейського Союзу (далі – ЄС), проте наша економіка зовсім не адаптована до законодавства ЄС. Наявність, принаймні, фондового ринку та біржової торгівлі є вкрай необхідними факторами вступу України до ЄС, що й відображає нагальність питання про правового забезпечення біржової діяльності та бірж. На сьогодні в Україні зареєстровано більше ніж 500 різних бірж починаючи від агропромислових і закінчуючи фондовими [7]. В ч. 1 ст. 279 Господарського кодексу України визначається товарна біржа як особливий суб'єкт господарювання, який надає послуги в укладенні біржових угод, виявленні попиту і пропозицій на товари, товарні ціни, вивчає, упорядковує товарообіг і сприяє пов'язаним з ним торговельним операціям [2]. Схоже за змістом визначення міститься і в ч. 1 ст. 1 Закону України «Про товарну біржу», де товарна біржа визнається як організація, що об'єднує юридичних і фізичних осіб, які здійснюють виробничу і комерційну діяльність, і має за мету надання послуг в укладенні біржових угод, виявлення товарних цін, попиту і пропозицій на товари, вивчення, упорядкування і полегшення товарообігу і пов'язаних з ним торговельних операцій [5].

Законодавство України включає цілий ряд законодавчих актів, що регулюють правовідносини на фондовому ринку та біржову діяльність: Господарський та Цивільний кодекси України, Закони України «Про товарну біржу», «Про приватизаційні папери», «Про банки і банківську діяльність», «Про цінні папери і фондовий ринок», «Про акціонерні товариства». Слід зауважити, що тих нормативно-правових актів, які нині регулюють біржову діяльність в Україні, недостатньо для забезпечення «досконалої» роботи біржі. Закон України «Про товарну біржу» [5], який регулює правові умови створення та діяльності товарних бірж в Україні, було прийнято ще 10 грудня 1991 р., а тому

він вже не відповідає вимогам сучасного українського біржового ринку, який розвивається з неймовірною швидкістю. Зокрема, в даному законі недостатньо розкрито навіть основні поняття, пов'язані зі здійсненням біржової діяльності. Необхідно відзначити, що нормативно-правові акти, що регулюють фондовий ринок та біржову діяльність в Україні, постійно змінюються та доповнюються.

Однією з важливих ознак держав з ринковою економікою є стійка та ефективно функціонуюча фінансова система, важливою частиною якої є ринок цінних паперів (фондовий ринок). Згідно з ч. 1 ст. 2 Закону України «Про цінні папери і фондовий ринок» фондовий ринок (ринок цінних паперів) – сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів) [6]. При цьому основними суб'єктами фондового ринку є: емітенти – юридичні особи (господарські товариства, компанії, підприємства та ін.) та держава, які випускають цінні папери; інвестори, тобто всі юридичні та фізичні особи, які зацікавлені в придбанні цінних паперів; посередники; регулюючі органи – біржі, брокерські асоціації, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

В економіці сучасної держави фондовий ринок повинен регулювати сферу грошового обігу та кредиту, забезпечувати перелив капіталу між різними сферами та галузями економіки, розподіляти та перерозподіляти капітал корпорацій, а також регулювати їхню діяльність, залучати капітал і забезпечити його ефективне використання, забезпечувати оперативну інформацію про рух індивідуальних капіталів. В Україні ринок цінних паперів функціонує ще неефективно, тому що відповідає не всім наведеним вище вимогам, погано контактує з закордонними фінансовими установами, оскільки він сформувався не в процесі розвитку, а шляхом прямого впровадження. Нині однією з основних проблем фондового ринку в Україні є відсутність зацікавленого в ньому населення, яке було б зацікавлене та фінансово спроможне купувати акції вітчизняних компаній. Зараз просто не вигідно працювати у цій сфері, оскільки останні декілька років фондовий ринок скорочується, що демонструє динаміка індексів акцій Української біржі та ПФТС, які за останні 5 років вони впали на 70% та продовжують знижуватися [9].

Таким чином, в Україні необхідно розвивати фондовий ринок та біржову діяльність, щоб стати конкурентоспроможною державою, надати додаткові можливості розвитку для українського підприємництва та підвищити фінансову грамотність населення. При цьому слід відзначити, що законодавство України, що регулює правовідносини на фондовому ринку та біржову діяльність, не встигає за розвитком світового фондового ринку. Воно є застарілим, а тому

потребує приведення у відповідність до законодавства ЄС. В Україні необхідно прийняти нові закони, які б регулювали правовідносини на фондовому ринку та біржову діяльність, що відповідали б світовим сучасним стандартам та існуючим в Україні реаліям. Тому важливим кроком по впровадженню сучасної законодавчої бази для регулювання фондового ринку стало прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів» від 19 червня 2020 р. № 738-IX, основною складовою якого є нова редакція Закону України «Про цінні папери і фондовий ринок» (Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»), що набере чинності з 1 липня 2021 р. [4].

Література:

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 20.09.2020).
2. Історія Уоррена Баффета. URL: <https://www.forbes.ua/milliardery/366109-orakul-iz-omahi-istoriya-uspeha-uorrena-baffeta> (дата звернення: 20.09.2020).
3. Оцініть фінансову грамотність українців. URL: <http://vseprogroshi.com.ua/ocinit-finansovu-gramotnist-ukrayinciv.html> (дата звернення: 20.09.2020).
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів: Закон України від 19 червня 2020 р. № 738-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-20> (дата звернення: 20.09.2020).
5. Про товарну біржу: Закон України від 10 грудня 1991 р. № 1956-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12> (дата звернення: 20.09.2020).
6. Про цінні папери і фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15> (дата звернення: 20.09.2020).
7. Список бірж України. URL: <https://aeaep.com.ua/spysok-birzh/> (дата звернення: 20.09.2020).
8. Фінансовий ринок. URL: <https://library.if.ua/book/33/2227.html> (дата звернення: 20.09.2020).
9. Фондова біржа ПФТС. URL: <https://pfts.ua/> (дата звернення: 20.09.2020).
10. Шевченко П. Скільки акцій мають американські домогосподарки. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/07/5/638218/> (дата звернення: 20.09.2020).

*Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції
(в авторській редакції)
25 вересня 2020 року*

**ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС
В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ
СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН**

Комп'ютерна верстка: Деревянко Б.В.

**Оригінал-макет підготовлено організаційним комітетом
III Всеукраїнської науково-практичної конференції
«ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС
В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ
СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН»,
проведеної кафедрою цивільного та господарського права
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького юридичного інституту МВС України**

50106, м. Кривий Ріг, вул. Степана Тільги, 21